

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

A ZSIDÓ TANÁCS

Irányelvek

A ZSIDÓ TANÁCS létrehozását az SS a végleges megoldáshoz vezető első lépésnek tekintette. Felállításával az SS a másutt már alkalmazott, jól bevált minta szerint járt el. A végleges megoldás programjának megvalósításához annak feltételezésével kezdtek hozzá, hogy a magyar és a német kormány közötti megegyezés értelmében a zsidókérdés az SS kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ezt a feltevést a magyar hatóságoknak a megszállás első néhány hónapjában tanúsított magatartása teljes mértékben megerősítette.

A németek azt az eljárást követték, amelyet Reinhard Heydrich, a Birodalmi Biztonsági Főhivatal vezetője 1939. szeptember 21-én körvonalazott. A nácik által megszállt Lengyelországban bevetett rohamcsapatok (Einsatzgruppen) parancsnokaihoz intézett levelében Heydrich átmenetinek tekintette a Zsidó Tanács¹ feladatkörét, eszköznek „a (hosszabb időt igénylő) végső célhoz”. (Ez ekkor még nem fizikai megsemmisítést jelent.) A levél egyebek között megszabja, hogy a Tanács

- az adott hitközség befolyásos személyiségeiből és rabbijaiból álljon;
- „teljes felelősséget vállaljon... valamennyi utasítás pontos végrehajtásáért...”;
- vegye névsorba az adott területen élő zsidókat;
- tudomására kell hozni „a kiürítés pontos napját és idejét...”;
- felelős „a zsidók megfelelő elszállásolásáért” a gettókban.²

A nácik döntő szerepet szántak a zsidó tanácsoknak, amelyeket akaratlan bűntársaikká tettek. Tulajdonképpen a nyílt, noha akaratlan együttműködés csapdájába csalták őket, jóllehet a tanácsok mindent elkövettek, hogy időt nyerjenek és enyhítsenek hitsorsosaik szenvedésein.

A zsidók kiirtására vonatkozó tervük végrehajtása közben az SS-nek és magyar bérenceinek figyelembe kellett venniük a szovjet haderők gyors előrenyomulását a keleti hadszíntéren, a művelethez rendelkezésre álló